

ELŐSZÓ

A népköltészet rendkívül gazdag és változatos: végig kíséri az ember egész életét, a bölcsőtől a koporsóig. Az ősi gyökerekkel rendelkező gyermekmondókák is szerves részét képezik népköltészetünknek.

Már a kisgyermek is verses mondókákkal kezdi a játékot. Nincs olyan ember, aki életében legalább egy mondókát ne hallott volna. Míg kicsinyek vagyunk, bennünket szórakoztatnak velük, ha felnőttünk, mi szórakoztatjuk a gyermekeket az eltanult mondókákkal. Belénk rögződtek a mondókák egyszerű, könnyen megjegyezhető szövegei. A népköltészetünk e remekei mély igazságokat tartalmaznak, és észrevétlenül is számos érdekességre tanítanak meg bennünket.

A zenei anyanyelv osztatlan egységet alkot az anyanyelvvel. A beszéd és az ének, a vers és a dal mezsgyéjén álló mondókavilág páratlanul gazdag, szép és változatos. A legkezdetlegesebb zenei forma, amelynek alapképlete az ütempár, jellegzetessége a mondókáknak a szavak ritmikus tagolása.

Kodály Zoltán szerint a mondókák többségükben dal-
lam nélküli gyerekdalok. A mondókák nyelvezete utánozhatatlan tömörségű, a nyelvi lelemény kincsesháza. Az azonos hangzók és alliterációk, a szóismétlés, a szószakítás, az értelmetlen kifejezés, a hangutánzó szó, és az iker-
szó a gyermek játékos szóképzésének ékes bizonyítékai.

A mondókák tartalmát az alkalom határozza meg. A játék, szerepkiosztás, tréfálgozás, szórakoztatás, cselekvésre szólítás sorolhatók a tartalmi jegyei közé. Sok mondóka egykori népszokás velejárója. A mondókáknak számos értékük van. A régi, letűnt paraszti világ számos kincse felfedezhető bennük, sőt még régebbre visszanyúlva, a magyar ősi hitvilág egyes babonái is megőrződtek ben-

nük. Érdeemes tehát kíváncsisággal és új szemlélettel fordulni feléjük.

A mondókáknak a szakirodalom hagyományos módon a következő csoportjait és fajtáit határozza meg:

1. Találós kérdések
2. Hintáztatók és ringatók
3. Állatok beszédét utánzó
4. Tárgyak képzelt beszédét elmondók
5. Kiolvasók
6. Ugráltatók
7. Serkentők, mozgásra parancsolók
8. Táncmondókák
9. Tréfás mondókák, mondókamesék
10. Csúfolók
11. Állatmondókák, állathívogatók
12. Felelgetős mondókák
13. Nyelvtörők
14. Számolósdi
15. Mondókák a Naphoz, a Holdhoz

A gyermekek zenei nevelését igen korán kell kezdeni. A *Gyerekmondókák* című gyűjtemény a gyermek szellemi és lelki fejlődésében oly fontos kezdeti szakaszt igyekszik színesebbé tenni. A szülőknek és a nevelőknek ad segítséget és nyújt biztatást.

A gyermek játszik a szavakkal, játszik a hangokkal. Szavakból és hangocskákból építi fel mondókavárait, önálló nyelvi és zenei birodalmát.

A gyermeki játék öröme, a zenélés öröme a kisbabánál először a ritmus érzékelésében és ösztönös visszaadásában nyilvánul meg.

Kötetünk 550 mondókája többek között a ritmusérzék fejlesztését célozza, de a zenei képesség fejlődését is segíti. Annál is inkább, mivel több kutatás bizonyítja azt, hogy a közös szülő-gyerek mondókázásnak igen nagy

szerepe van az egészséges személyiségfejlődésben és az anya-gyerek közti kötődés megfelelő alakulásában.

A gyermek kordinált mozgása családi körben kezd kialakulni, és utánzáson alapszik. A tapsoltatók, a dülöngélők, a táncoltatók mozdulataival sajátítja el a gyermek a pontos mozgásformákat.

Jelen kötetbe tematikus elrendezésben kerültek a mondókák. Az úgynevezett dajkarímek mellett találós versikék, játékmondókák, nyelvtörők, csúfolók is helyet kaptak. A főbb csoportokon belül tovább csoportosítottuk a mondókákat. Vannak bizonyos ünnepekhez (karácsony, húsvét, anyák napja), évszakokhoz, hónapokhoz, napszakokhoz kapcsolódók. A mindennapi életben előforduló tevékenységeink legtöbbjéhez is társul valamilyen mondóka, például az öltözködéshez, az evéshez, játékhoz, állatok etetéséhez, alváshoz.

Lényegében a mondókák lefedik egy gyermek teljes napját az ébredéstől a játékon át a lefekvésig. A kötetben szereplő mondókák hasznosak lehetnek tanároknak, szülőknek és gyerekeknek egyaránt. Fedezzük fel újra az együttmondókázás örömét a legkisebbek társaságában!

László Bakk Anikó szavai szerint: *„Mint búzamezőben a kenyér, gyermekeinkben szunnyad a jövőnk. Rajtunk múlik, milyen lesz a holnap kenyere”.*